

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

ІРИНА ГРИНИК, РОМАН ХАВУЛА

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

**ТЕКСТИ ЛЕКЦІЙ
ЧАСТИНА 1**

**ДРОГОБИЧ
2015**

ББК 88.5я73
УДК 159.922.27 (075)
X 12

Рекомендовано до друку, вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 8 від 16.06. 2013р.)

Рецензенти:

Бамбурак Н. М. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології Львівського державного університету внутрішніх справ;

Заболоцька С.І. – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри психології Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Гриник І.Я., Хавула Р. М.

X 12 Соціальна психологія : тексти лекцій – Ч. 1 / І.Я. Гриник, Р.М. Хавула. – Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2015. – . 104 с.

І частина

Тексти лекцій укладено відповідно до програми навчальної дисципліни з курсу “Соціальна психологія” для фахівців ОР “Бакалавр”. Вони охоплюють основну проблематику сучасної соціальної психології, що стосується предмета, завдань методології і методів соціальної психології, а також проблеми спілкування.

Посібник містить план лекційних занять, концептуальний виклад матеріалу, запитання для перевірки та самоконтролю, а також рекомендовану літературу до кожної теми. Тексти лекцій розроблені для викладачів, студентів, які вивчають курс “Соціальна психологія” у вищому навчальному закладі та всім, хто цікавиться соціальною психологією.

ЗМІСТ

Вступ	4
Тематичний план лекційних занять з курсу “Соціальна психологія”	5
Тема 1. Предмет, завдання і теорії соціальної психології	6
Тема 2. Методологічна основа соціальної психології	20
Тема 3. Суспільні відносини і міжособистісні стосунки	35
Тема 4. Соціальна психологія спілкування	47
Тема 5. Психологічні особливості комунікації у міжособистісних стосунках	65
Тема 6. Спілкування як соціальна перцепція	82
Предметний покажчик	96
Іменний покажчик	98
Загальна література до курсу “Соціальна психологія”	100

Вступ

Система вітчизняної вищої освіти спрямована на входження до світового освітнього простору. Це вносить зміни до методик викладання усіх дисциплін. Іде інтенсивний пошук нових форм навчально-методичного забезпечення освітнього процесу при підготовці майбутніх фахівців.

Пропоновані тексти лекцій є компактним викладом основ однієї із найважливіших дисциплін – соціальної психології, які визначають орієнтири більш ґрунтовного засвоєння змісту психології, сприяють організації самостійного процесу її вивчення.

Головна їх проблематика стосується предмета, завдань, функцій, методології і методів соціальної психології, соціально-психологічних проблем особистості, міжособистісного спілкування.

Тексти лекцій до навчальної дисципліни «Соціальна психологія» побудовані з урахуванням новітніх досягнень соціально-психологічної науки та практики. Велика увага приділяється висвітленню теоретичних і методологічних проблем соціальної психології.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Соціальна психологія» полягає в оволодінні сучасними уявленнями про соціальні явища й процеси, механізми саморегуляції та саморозвитку суспільства, про проблеми взаємодії суспільства і культури, суспільства й особистості.

Знання, вміння, навички, які отримує студент, вивчаючи курс «Соціальна психологія», допоможуть йому орієнтуватися у навколишньому світі, продуктивніше будувати взаємини з іншими, надавати соціальну допомогу і підтримку дітям та дорослим.

Запропоновані тексти лекцій до навчальної дисципліни «Соціальна психологія» призначені для підготовки фахівців 1 (бакалаврського) рівня напрямів підготовки «Психологія», «Практична психологія», «Соціальна педагогіка».

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ “СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ”

№ з\п	Назва теми	К-сть год.
1.	Предмет, завдання і теорії соціальної психології	2
2.	Методологічна основа соціальної психології	2
3.	Суспільні відносини і міжособистісні стосунки	2
4.	Соціальна психологія спілкування	2
5.	Психологічні особливості комунікації у міжособистісних стосунках	2
6.	Спілкування як соціальна перцепція	2
Усно-го:		12

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК

- Авторитет 43
Адаптація 9
Аксіальна комунікація 70
Анкета 27
Атракція 86
Афіліація 69
Бар'єри спілкування 61
Бесіда 57
Вербальна комунікація 59
Вербальне спілкування 76
Вибірка 23
Вміння слухати 73
Внутрішньоособистісний конфлікт 79
Вчинкова дія 42
Вчинкова комунікація 39
Вчинок 42
Гіпотеза 23
Графологія 84
Децентрація 87
Диз'юнктивні почуття 36
Діада 48
Експеримент 13, 26
Екстралінгвістика 60
Емпатія 87
Ефект новизни 90
Ефект ореолу 89
Ефект первинності 89
Загальна методологія 21
Залежні змінні 23
Зараження 80
Збори 58
Ідентифікація 86
Інтеракція 78
Інтерв'ю 28
Канал комунікації 67
Каузальна атрибуція 87
Коакція 14
Компроміс 72, 79
Комунікативна компетенція 75
Комунікатор 49, 59, 66
Комунікація 48, 65
Кон'юнктивні почуття 36
Конгруентність 51
Конкуренція 79
Контент-аналіз 29
Конфлікт 79
Конфліктне спілкування 53
Лідерство 55
Маніпулювання 80, 85
Метод 20
Методологія 20
Міжособистісна взаємодія 37
Міжособистісне спілкування 48
Міжособистісний конфлікт 79
Мораль 39, 41
Народ 11
Наслідування 12
Невербальна комунікація 59
Незалежні змінні 23
Об'єкт дослідження 23
Опитування 26, 27
Оптико-кінестетична система 59
Паралінгвістика 60
Парний рейтинг 28
Переговори 58
Переконання 65
Перцепція 82
Позиція 44
Предмет дослідження 23
Престиж 43
Примус 80

Принцип гуманізму 25
Принцип зворотного зв'язку 25
Принцип історизму 24
Принцип об'єктивності 24
Принцип репрезентативності 25
Принцип системності 24
Пропаганда 65
Проксеміка 60
Прохання 80
Публічний виступ 58
Ранг 44
Ретивна комунікація 70
Референтна група 36
Референтометрія 29
Рефлексивне слухання 74
Рефлексія 86
Розенталь-ефект 32
Роль 37
Рольовий дисонанс 38
Соціальна інгібіція 14
Соціальна перцепція 82
Соціальна поведінка 40, 41
Соціальна психологія 6
Соціальна роль 37
Соціальна фасилітація 13, 14
Соціальний контроль 69
Соціальні відносини 35
Соціальні норми 40, 78
Соціально-психологічна реальність 7
Соціально-психологічне дослідження 21
Соціально-психологічний тип 7
Соціально-психологічні явища 7
Соціометричний метод 28
Спеціальна методологія 21
Спілкування 47
Статус 37, 43
Стереотип 88
Стереотипізація 88
Суперництво 79
Табу 38
Тахесика 60
Тести 29
Уникнення 79
Установка 9, 93
Фізіогноміка 84
Фізіогномічна редукція 88
Хіромантія 83

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Абрамова Г.С. 35
Ананьев Б.Г. 36, 47, 85
Андреева Г. М. 9, 21, 48
Балей С. 16
Берн Е. 54
Бехтерев В. 13, 36
Бодальов А. А. 35, 36
Брунер Д. 82
Бурлачук Л. Ф. 29
Верещагин Є. М. 75
Виготський Л.С. 36, 47
Волков І.П. 28
Вундт В. 11
Гальтон Ф. 29
Добрович А. 54
Дойч М. 37
Залужний О. 16
Зандер А. 37
Зіммель Г. 16
Каган М. С. 47
Карпенко Л. 49
Келлі Г. 78
Кемпбелл Д. 31, 32
Кеттел Дж. 29
Кілменн Р. Х. 79
Коваленко А. Б. 61
Ковальов А. Г. 9
Коломинський А. А. 35
Кон І.С. 47
Корнеєв М. Н. 61
Костомаров В. Г. 75
Краусс Р. 37
Кречмер Е. 84, 85
Кричевський Р. М.
Кулі Ч. 16
Куликов В. І. 85
Лазурський О. Ф. 85
Ланге М. 13
Лассуел Г. 30
Лацарус М. 11
Лебон Г. 12
Левін К. 55
Лед Е. 83
Леонтєв О. О. 47
Лінтон Р. 37
Ломов Б. 36, 49, 54
Мак-Даугалл М. 12
Меде В. 13, 14
Мейо Е. 15
Михайловський М. 16
Мід Дж. 78
Морено Дж. 28, 35
Морозов С. М. 29
Московічі С. 12
М'ясищев В. М. 36
Обозов М. М. 85
Олпорт Ф. 13
Платонов К. К. 48
Потебня О. О. 16
Реан А. 88
Резников Л. О. 47
Рогов Е. І. 35
Роджерс К. 51
Роменець В. А. 41
Росс Е. 12
Рубінштейн С. Л. 41, 47
Соковнін В. С. 48
Соколянський І. 16
Столяренко Л. Д. 35
Тард Г. 12
Тейлор Ф. 15
Тібо Д. 78
Ткаченко О. М. 42
Томас У. 79

Тріплетт Н. 13
Урсул А. Д. 47
Хайдер Ф. 78, 87, 89
Хоманс Д. 78

Чалдіні Р. 10
Шелдон У. 84, 85
Штейнталь Г. 11

Загальна література до курсу “Соціальна психологія”

1. Андрієвська В. В., Балл Г. О. Діалогічна взаємодія у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи / В. В. Андрієвська, Г. О. Балл. – К. : ІЗМН, 1997. – 136 с.
2. Ануфриева Н. М. Социальная психология / Н. М. Ануфриева, Т. Н. Зелинская, Н. Е. Зелинский. – К. : МАУП, 2000. – 136 с.
3. Андреева Г. М. Социальная психология / Галина Михайловна Андреева. – М. : Аспект Пресс, 1999. – 376 с.
4. Бенеш Г. Психологія: dtv – Atlas : довідник; пер. з нім. / худож. Герман і Катаріна фон Заальфельд; наук. ред. пер. В.О. Васютинський / Гельмут Бенеш. – К. : Знання-Прес, 2007. – 510 с.
5. Бодалев А. А. Личность и общение / А. А. Бодалев. – М. : Междунар. пед. акад., 1995. – 325 с.
6. Бутенко Н. Ю. Комунікативні процеси у навчанні : підруч. / Н. Ю. Бутенко. – К. : КНЕУ, 2004. – 383 с.
7. Василенко Л. Соціальна психологія. Спілкування як взаємодія: інтерактивна підготовка студентів : навч.-метод. посіб. / Леся Павлівна Василенко. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2011. – 46 с.
8. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : навч.-метод. посіб. / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2006. – 256 с.
9. Волянська О. В. Соціальна психологія : навч. посіб. / О. В. Волянська, А. М. Ніколаєвська. – К. : Знання, 2008. – 275 с.
10. Гапон Н. Соціальна психологія : навч. посіб. / Надія Павлівна Гапон. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 366 с.
11. Гошовська Д. Збірник завдань, задач і вправ з курсу “Соціальна психологія” : навч.-метод. посіб. / Дарія Гошовська. – Дрогобич, 2007. – 113 с.
12. Гошовська Д. Короткий словник термінів із соціальної психології / Дарія Гошовська, Ярослав Гошовський. – Дрогобич, 2002. – 67 с.
13. Гошовська Д. Соціальна психологія : хрестоматійні матеріали до курсу / Дарія Гошовська, Ярослав Гошовський. – Дрогобич, 2006. – 179 с.

14. Джонсон Д. Соціальна психологія : тренінг міжособистісного спілкування / Девід Джонсон. – К. : КМА, 2003. – 288 с.
15. Іпатов Е. Ф. Соціальна психологія : посіб. [для підготовки бакалаврів усіх форм навчання] / Е. Ф. Іпатов, К. М. Лемківський, В. В. Павловський. – К. : ІЗМН, 1997. – 120 с.
16. Жуков Ю. М. Введение в практическую социальную психологию / Ю. М. Жуков, Л. А. Петровская, О. В. Соловьева. – М. : Наука, 1994. – 255 с.
17. Кэмпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях / Д. Кэмпбелл – М. : Прогресс, 1980. – 392 с.
18. Корольчук М. С. Психологія: схеми, опорні конспекти, методики : навч. посіб. [для студентів вищих навчальних закладів] / М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк, В. М. Марченко. – К. : Ельга, Ніка-Центр, 2007. – 320 с.
19. Коваленко А. Б. Соціальна психологія : підруч. / Алла Борисівна Коваленко, Микола Никифорович Корнєв. – К. : Либідь, 1995. – 304 с.
20. Коваленко А. Б. Соціальна психологія : підруч. / Алла Борисівна Коваленко, Микола Никифорович Корнєв. – К. : Геопринт, 2006. – 400 с.
21. Кричевский Р. Л. Психология малой группы / Р. Л. Кричевский, Е. М. Дубровская. – М. : МГУ, 1991. – 194 с.
22. Лебон Г. Психология народов и масс / Гюстав Лебон. – СПб., 1896. – 134 с.
23. Максименко С. Д. Соціальна психологія : підруч. / Сергій Дмитрович Максименко. – К. : Наукова думка, 1999. – 216 с.
24. Максименко С. Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці. Методологія, методи, програми, процедури: : навч. посіб. [для вищої школи] / Сергій Дмитрович Максименко. – К. : Наукова думка, 1998. – 224 с.
25. Майерс Д. Социальная психология. Интенсивный курс: пер. с англ. В.Гаврилов, С. Шпак, С. Меленевская, Д. Викторова / Дэвид Майерс. – СПб. : Питер, 1999. – 688 с.
26. Майерс Д. Социальная психология. Интенсивный курс / Дэвид Майерс. – СПб. : ПРОЙМ-ЕВРОЗНАК, 2002. – 512 с.
27. Методология и методы социальной психологии / под ред. Е.В.Шорохова. – М. : Наука, 1977. – 247 с.

28. Милграм С. Эксперимент в социальной психологии / С. Милграм. – СПб. : Питер, 2000. – 336 с.
29. Морено Дж. Социометрия. Экспериментальный метод и наука об обществе / Джекоб Морено. – М. : Академический проект, 2004. – 320 с.
30. Морено Д. Социометрия / Джекоб Морено. – М. : Инлит, 1958. – 285 с.
31. Морозов В. П. Невербальная коммуникация: экспериментально-теоретические и прикладные аспекты / В. П. Морозов // Психолог. журнал. – 1993. – Т. 14. – № 1. – С. 18 – 31.
32. Москаленко В. В. Соціальна психологія / В. В. Москаленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.
33. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія. Кн. 1 : Соціальна психологія особистості та спілкування : підруч. / Лідія Ернестівна Орбан-Лембрик. – К. : Либідь, 2004. – 576 с.
34. Орбан-Лембрик Л. Е. До питання соціалізації особистості в сім'ї / Лідія Ернестівна Орбан-Лембрик, Г. М. Федоришин // Актуальні проблеми практичної психології : Зб. наук. пр. – Херсон, 2005.
35. Парыгин Б. Д. Социальная психология как наука / Борис Дмитриевич Парыгин. – Ленинград : ЛГУ, 1965. – 208 с.
36. Пайнс Э. Практикум по социальной психологии / Э. Пайнс, К. Маслач. – СПб. : Питер, 2000. – 528 с.
37. Поліщук В. М. Соціальна психологія (програмні основи, змістові модулі, інформаційне забезпечення) : навч. посіб. / В. М. Поліщук. – Суми : Університетська книга, 2006. – 217 с.
38. Поповян С. С. Математические методы в социальной психологии / С. С. Поповян. – М. : Наука, 1983. – 344 с.
39. Савчин М. В. Соціальна психологія / Мирослав Васильович Савчин. – Дрогобич : Відродження, 2000. – 274 с.
40. Слюсаревський М. М. Основи соціальної психології : навч. посіб. / О. А. Донченко, М. М. Слюсаревський, Т. М. Титаренко. – К. : Міленіум, 2008. – 495 с.
41. Столяренко А. М. Социальная психология / А. М. Столяренко. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 543 с.
42. Татенко В. О. Соціальна психологія впливу : моногр. / Віталій Татенко. – К. : Міленіум, 2008. – 216 с.

43. Свенцицкий А. Л. Социальная психология управления / А.Л.Свенцицкий. – Ленинград : ЛГУ, 1986. – 176 с.
44. Подоляк Н.М. Соціальна психологія : навч.-метод. посіб. [для самостійної роботи студентів] / Н. М. Подоляк. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2010. – 82 с.
45. Шалак В. И. Современный контент-анализ: приложения в области политологии, рекламы, социологии, экономики, психологии, культурологии / В. И. Шалак. – М. : Омега-Л, 2004. – 272 с.
46. Ядов В. А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности / В. А. Ядов. – М. : Добросвет, 1988. – 596 с.

Навчальне видання

ІРИНА ГРИНИК, РОМАН ХАВУЛА

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

**ТЕКСТИ ЛЕКЦІЙ
ЧАСТИНА 1**

**Видавничий відділ
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка**

Головний редактор
Ірина Невмержицька

Редактор

Ніна Хом'як

Технічний редактор
Наталія Намачинська

Здано до набору 26.06.2015 р. Підписано до друку 15.07.2015 р.
Формат 60x90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times. Наклад 300
прим. Ум. друк. арк. 6, 5. Зам. 313.

Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка. (Свідоцтво про внесення суб'єкта
видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 2155 від 12. 04.
2005 р.) 82100, Дрогобич, вул. І.Франка, 24, к.42, тел. 2 – 23 – 78.